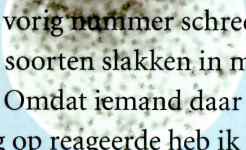

Horror vacui of het nut van de Nauwe korfslak

Johan Heirman

In een vorig nummer schreef ik dat er tien soorten slakken in mijn tuin zitten. Omdat iemand daar erg ongelovig op reageerde heb ik ze nog eens geteld en ik kwam aan negen, maar een echte slakkenspecialist zou er ongetwijfeld meer vinden. De veelvormigheid van het slakken-
dom is zonder meer verbijsterend. In mijn zoektocht naar informatie kwam ik terecht op de website van Stichting Anemoon¹. De samenstellers daarvan vroegen zich af: "Heeft de Nauwe korfslak nut?", Daar formuleerden ze dit catechismusantwoord op:

"Ja. Ieder dier, iedere plant heeft zijn plaats in het ecosysteem. Binnen het ecosysteem zijn alle dieren en planten nuttig voor elkaar. Ze zijn elkaar tot voedsel of ze zijn op een andere manier van elkaar afhankelijk om te overleven. Nauwe korfslakken leven van schimmels en bacteriën in kalkrijk bodem materiaal. De dieren spelen een rol bij de vertering van afgewaaid takken en bladeren en mogelijk van resten en uitwerpselen van dieren. De Nauwe korfslak is voedsel voor kleine vogels, muizen, en waarschijnlijk bepaalde insecten. Ook de eieren van de Nauwe korfslak zijn voedsel voor bepaalde diersoorten. Relaties tussen soorten kunnen erg ingewikkeld zijn. Over de rol van de Nauwe korfslak in het ecosysteem is nog maar weinig bekend."

Interessant allemaal. Maar is er niet iets fout met de vraag? Wil je er echt een juist antwoord op geven dan moet je eigenlijk toegeven: nee, ze heeft geen nut, de Nauwe korfslak. Ze bestaat omdat ze kan bestaan, omdat ze binnen een bestaande ecologische niche een sub-subniche gevonden heeft waar zij zich meer succesvol kan voortplanten dan, laten we zeggen, de pimpelpaarse zeggekorfslak, die zich samen met andere vertegenwoordigers van het illustere geslacht der korfslakken een subniche verworven heeft ergens in het uitgebreide gamma van de matig vochtige tot natte biotopen, in een groot deel waarvan vele soorten van de informele groep der Sigmurethra gedijen, zoals de superfamilie van de Helicoideae, de Clausiliafamilie, de boerenknoopiesachtigen en de barnsteenslakken.

Mocht de nauwe korfslak niet bestaan dan werd haar niche in het ecosysteem overgenomen door één of meer andere, of bleef de niche onbezet. We zien een bijna eindeloos uitwaaierende verveelvoudiging van soorten, allemaal slechts van elkaar geïsoleerd door soms

bijna onnaspeurbare milieubarrières, die toch voldoende onoverschrijdbaar geweest moeten zijn voor sommige genen uit de genenpool der Pulmonatapopulaties om evolutie mogelijk te maken.

Vanwaar toch die ongebreidelde evolutionaire uitwaaiering en proliferatie, die drang om alle mogelijke beschikbare gaatjes in te vullen, die we trouwens in de hele levende natuur waarnemen? Aristoteles dacht dat de natuur een horror vacui heeft, een afschuw voor de leegte. Nu weten we dat het aanzuigings-effect van het vacuüm een illusie is, veroorzaakt door de atmosferische druk. Op vergelijkbare manier wordt het leven voortgestuwd door het trage vuur dat de fabriekjes in de cel doet draaien. Al hebben we nog lang niet alle geheimen van het leven ontsluitend, want een beschrijving van de levende cel met al haar organellen doet me denken aan een kamer waar de kasten, stoelen en tafels op eigen houtje een rondedans uitvoeren zonder dat er een beweging aan te pas komt. Die schijnbare horror vacui van de evolutie moet wel te maken hebben met de meest elementaire eigenschappen van het leven, wie weet misschien wel van de kleinste bouwstenen van de materie zelf.

Voetnoot:

¹ <http://www.anemoon.org/anm/anm2/faq/faq-landmollusken>